

Briselē, 2025. gada 28. martā
(OR. en)

7523/25

COH 32

DARBA REZULTĀTI

Sūtītājs: Padomes Ģenerālsēkretariāts

Saņēmējs: delegācijas

Iepri. dok. Nr.: 6787/25

Temats: Kohēzija un kohēzijas politika pēc 2027. gada
– Padomes secinājumi (2025. gada 28. marts)

Pielikumā pievienoti Padomes secinājumi par kohēziju un kohēzijas politiku pēc 2027. gada, kurus Padome (Vispārējās lietas / kohēzija) apstiprināja 4090. sanāksmē 2025. gada 28. martā.

Padomes secinājumi par kohēziju un kohēzijas politiku pēc 2027. gada

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME:

1. ATGĀDINA, ka šie Padomes secinājumi neskar sarunas par daudzgadu finanšu shēmu laikposmam pēc 2027. gada;
2. ATGĀDINA savus 2022. gada novembra secinājumus par kohēzijas politiku, 2023. gada novembra secinājumus par kohēzijas politikas nākotni, 2024. gada jūnija secinājumus par 9. kohēzijas ziņojumu, kā arī 2024. gada novembra secinājumus par kohēzijas politikas nozīmi demogrāfisko problēmu risināšanā ES;
3. ATGĀDINA par Eiropadomes 2024. gada 27. jūnijā pieņemto Stratēģisko programmu 2024.–2029. gadam, kurā atzīta vajadzība veicināt ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju, cenšoties panākt nepārtrauktu augšupēju konvergenci, atšķirību mazināšanos, mūsu noturību un konkurētspējas uzlabošanos un ilgtermiņa izaugsmes stimulēšanu visā Savienībā, lai sekmētu kopumā harmonisku ES attīstību;
4. ATGĀDINA Budapeštas deklarācijas par jauno Eiropas konkurētspējas kursu galveno vēstījumu, kurā noteikts, ka *“[s]askaroties ar jauno ģeopolitisko realitāti un ekonomiskajām un demogrāfiskajām problēmām (..) un nepieciešamību nodrošināt ES suverenitāti, drošību, noturību un globālo ietekmi, ES būtu jācenšas būt konkurētspējīgai, produktīvai, inovatīvai un ilgtspējīgai, turpinot ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju un nodrošinot konvergenci”*;
5. ATZINĪGI VĒRTĒ to, ka Eiropas Komisijas priekšsēdētājas politikas pamatnostādnēs nākamajai Eiropas Komisijai 2024.–2029. gadam ir atzīta *“nepieciešamība stiprināt kohēzijas un izaugsmes politiku, kuras centrā ir reģioni un kura jāizstrādā partnerībā ar valsts, reģionālajām un vietējām iestādēm, [lai] novērstu reģionālās un sociālās atšķirības”*;

6. ATZINĪGI VĒRTĒ Letas (*Letta*) un Dragi (*Draghi*) ziņojumus ¹, kuros aplūkotas problēmas, ar ko ES un tās rīcībpolitikas saskaras vienotajā tirgū;
7. PIENĒM ZINĀŠANAI 2025. gada 29. janvārī pieņemto Eiropas Komisijas paziņojumu “ES Konkurētspējas kompass” ²;
8. ATZĪST, cik svarīgi ir nodrošināt, lai praksē tiktu efektīvi piemērotas un ievērotas Savienības vērtības un Eiropas Savienības Pamattiesību harta un lai tiktu aizsargātas Savienības finanšu intereses. Šajā sakarā ATKĀRTOTI UZSVER, ka pastāv skaidra saikne starp tiesiskuma un Hartas ievērošanu, no vienas puses, un Savienības finansējumu, no otras puses, kā arī UZSVER, cik svarīgi ir aizsargāt Savienības finanšu intereses, ņemot vērā Regulu par vispārēju nosacītības režīmu Savienības budžeta aizsardzībai;

Ekonomiskā, sociālā un teritoriālā kohēzija un tās loma ES problēmu risināšanā

9. ATGĀDINA, ka Līgumos noteiktais ekonomiskās, sociālās un teritoriālās kohēzijas mērķis ir Eiropas projekta centrā un ka ES rīcībpolitikām un darbībām būtu jāpalīdz sasniegt šo mērķi, ņemot vērā to teritoriālo dimensiju un koordināciju un attiecīgā gadījumā aktīvi iesaistot valsts, reģionālās un vietējās iestādes un ieinteresētās personas. Šajā sakarā MUDINA Komisiju regulāri analizēt teritoriālās atšķirības starp dalībvalstīm un reģioniem. Vienlaikus NORĀDA – lai sasniegtu ES politikas un darbību mērķus, to izstrādē un īstenošanā ir jāiekļauj teritoriālā dimensija;

¹ Enrico Letta, *Much more than a market* (Daudz vairāk nekā tirgus), 2024. gada aprīlis; Mario Draghi, *The future of European competitiveness – A competitiveness strategy for Europe* (Eiropas konkurētspējas nākotne – Eiropas konkurētspējas stratēģija), 2024. gada septembris.

² Dok. 5785/25.

10. PAUŽ BAŽAS par asimetrisko teritoriālo un sociālo ietekmi, ko rada daudzas problēmas, ar kurām saskaras ES, tās dalībvalstis un reģioni, jo īpaši nepieciešamība palielināt konkurētspēju, noturību un drošību, vienlaikus risinot zaļo un digitālo pārkārtošanos, kā arī demogrāfiskās problēmas. NORĀDA, ka tad, ja tās netiks risinātas, šīs problēmas daudzos reģionos varētu izraisīt pakāpenisku diverģenci, ekonomikas stagnāciju vai nonākšanu attīstības strupceļā un rezultātā palielināt ekonomiskās, sociālās un teritoriālās atšķirības visā ES un apdraudēt Eiropas projektu;
11. UZSVER, ka šo problēmu risināšanas nolūkā ir vajadzīga koordinācija un saskaņotas darbības ES līmenī, kas būtu jāizstrādā ciešā dialogā starp Komisiju, dalībvalstīm un attiecīgā gadījumā reģionālajām un vietējām iestādēm un ieinteresētajām personām. Šajā sakarā AKCENTĒ, cik svarīgi ir veicināt skaidru papildināmību un sinerģiju starp ES rīcībpolitikām un izvairīties no dažādu instrumentu pārklāšanās;
12. UZSKATA, ka Eiropas pusgada satvarā būtu regulāri jāpievēršas konverģences mērķim un – attiecīgā gadījumā – tā teritoriālajai dimensijai, pilnībā sadarbojoties ar dalībvalstīm;

Kohēzijas politika un konkurētspēja

13. ATGĀDINA par Letas ziņojumu, kurā uzsvērts, ka galvenais nosacījums vienotā tirgus sekmīgai darbībai ir efektīva kohēzijas politika, kas līdzsvaroti īstenota visā ES;
14. ATZĪST “ES Konkurētspējas kompasa” norādīto, ka “[m]odernizētai kohēzijas politikai ir izšķiroša nozīme izaugsmes stiprināšanā, atšķirību mazināšanā un konkurētspējas veicināšanā vienotajā tirgū, vienlaikus atbalstot reģionus un kopienas to ilgtermiņa attīstībā un taisnīgas pārkārtošanās procesā”, un jo īpaši atzīmē prasmju un kvalitatīvu darbvietu veicināšanas kā horizontāla veicināšanas faktora lomu;

15. ATKĀRTOTI APSTIPRINA, ka konkurētspēja un kohēzija ir savstarpēji saistītas. Kohēzijai konkurētspēja ir vajadzīga kā izaugsmes virzītājspēks, savukārt konkurētspēja bez kohēzijas neizmanto visu ES piedāvāto potenciālu. UZSVER, cik svarīgi ir gan uzlabot ES konkurētspēju kopumā, gan uzlabot kohēziju starp valstīm un reģioniem, tādējādi palīdzot sasniegt ES stratēģiskās prioritātes un risinot ES problēmas savstarpēji pastiprinošā veidā;
16. UZSKATA, ka Eiropas konkurētspējas un noturības palielināšanas nolūkā ES ir jāmobilizē visi savi izaugsmes dzinējspēki. UZSVER kohēzijas politikas nozīmi konkurētspējas veicināšanā, izmantojot visu teritoriju, tostarp mazāk attīstīto reģionu, izaugsmes potenciālu un pamatojoties uz vietējām priekšrocībām. UZSVER, cik svarīgas ir viedās specializācijas stratēģijas, sadarbības tīklu veidošana, tostarp zināšanu pārnese, pētniecība un inovācija, lai palīdzētu reģioniem attīstīt konkurētspēju, stiprināt reģionālās vērtības ķēdes un integrēties globālajās vērtības ķēdēs. Tas uzlabotu reģionu ilgtermiņa noturību, veicinātu augšupēju konvergenci un mazinātu atšķirības starp reģioniem un reģionu iekšienē, kā arī sociālo neapmierinātību;

Kohēzijas politikas pamati un pamatprincipi

17. ATGĀDINA, ka kohēzijas politika, kas ir Eiropas integrācijas projekta centrā, ir ES ilgtermiņa strukturālo investīciju politika, kas mazina reģionālās atšķirības Eiropas Savienībā un palielina ES reģionu augšupēju konvergenci un noturību. UZSVER, ka kohēzijas politikai arī turpmāk būtu jāpalīdz sasniegt Eiropas Savienības stratēģiskos mērķus un prioritātes, vienlaikus pievēršoties valstu un reģionālajiem mērķiem;

18. ATKĀRTOTI APSTIPRINA, ka kohēzijas politikai arī turpmāk būtu jābalstās uz tās pamatprincipiem, piemēram, dalītu pārvaldību, daudzlīmeņu pārvaldību, partnerību, kā arī cilvēkiem un vietējiem apstākļiem pielāgotu pieeju, ko piemēro līdztekus proporcionalitātes un subsidiaritātes principiem. ATGĀDINA, ka minētie pamatprincipi ir izšķiroši, lai valsts, reģionālās un vietējās iestādes un ieinteresētās personas pienācīgi iesaistītos kohēzijas politikas plānošanā, īstenošanā un pārvaldībā, kam būtu jānotiek pēc iespējas tuvāk Eiropas iedzīvotājiem un viņu labā, tādējādi padarot politikas īstenošanu vairāk vērstu uz cilvēkiem, kā arī augšupēju un efektīvāku. UZSVER, ka minētie principi stiprina visu Eiropas integrācijas modeli, vienlaikus radot kopīgas atbildības un kopīgu vērtību sajūtu;
19. AICINA Komisiju uzlabot teritoriālo pieeju, veicot pasākumus, kas pielāgoti dažādu teritoriju vajadzībām un iespējām. ATZĪST, ka teritoriālie instrumenti varētu labāk ņemt vērā pašreizējās dalībvalstu teritoriālās stratēģijas. UZSKATA, ka funkcionālās teritorijas, kas cita starpā balstās uz saiknēm starp pilsētām un lauku teritorijām, var kalpot par efektīvu satvaru, lai īstenotu pielāgotas stratēģijas un risinātu problēmas, kas pārsniedz administratīvās robežas;
20. UZSVER, ka kohēzijas politikai arī turpmāk vajadzētu būt atvērtai visiem reģioniem, jo īpaši nelabvēlīgākā situācijā esošajiem reģioniem, lauku apvidiem, apvidiem, kurus skar rūpniecības restrukturizācija, kā arī reģioniem, kuros ir būtiski un pastāvīgi dabiski vai demogrāfiski traucēkļi, piemēram, galējiem ziemeļu reģioniem ar mazu iedzīvotāju blīvumu, kā arī salām un pārrobežu un kalnu reģioniem, kā minēts LESD 174. pantā. UZSVER, ka kohēzijas politikai arī turpmāk būtu jāspēlē svarīga loma reģionālo atšķirību mazināšanā ES, proti, jāpalīdz mazāk attīstītiem reģioniem sasniegt attīstītāko reģionu līmeni, tādējādi panākot Savienības augšupēju konvergenci. ATZĪST, cik svarīgi ir risināt problēmas, kas saistītas ar ģeopolitisko nestabilitāti pie ES ārējām robežām, īpašu uzmanību pievēršot tām dalībvalstīm un reģioniem, kurus visvairāk skāris Krievijas agresijas karš pret Ukrainu, jo īpaši reģioniem, kas robežojas ar Krieviju un Baltkrieviju, un tiem reģioniem, kas robežojas ar Ukrainu. ATZĪST, ka dalībvalstis un reģioni saskaras ar problēmām, kas ir saistītas ar migrācijas spiedienu, tostarp tām, ko rada notiekošie konflikti;

21. UZSVER nepieciešamību pilnībā atraisīt tālāko reģionu potenciālu Eiropas Savienībā un ieguldījumu, ko tie sniedz ES interešu un vērtību projicēšanā ārpus Eiropas robežām. AICINA Komisiju pilnībā izmantot iespējas, ko sniedz LESD 349. pants, veicinot to reģionālo integrāciju un garantējot, ka kohēzijas politikā pēc 2027. gada ir atspoguļoti pienācīgi noteikumi, papildus tam, ka to īpatnības un ierobežojumi tiek ņemti vērā visos citos tiesību aktu priekšlikumos;
22. UZSVER, ka visi Eiropas teritoriālās sadarbības virzieni stiprina reģionālās saites un integrāciju starp dalībvalstīm, kā arī veido pozitīvas attiecības starp ES un tās partnervalstīm. AICINA Komisiju izpētīt iespējamus veidus, kā stiprināt starpreģionālo, transnacionālo un pārrobežu sadarbību, tādējādi palielinot vienotā tirgus noturību un uzlabojot tā darbību un harmonisku attīstību pāri robežām. UZSVER nepieciešamību uzlabot sinerģiju starp vispārējām programmām un *Interreg* programmām;
23. ATGĀDINA, ka kohēzijas politika nav instruments reaģēšanai uz krīzi, vienlaikus atzīstot tās spēju reaģēt uz neparedzētiem un negaidītiem apstākļiem, kas varētu potenciāli apdraudēt reģionu attīstības spējas. Vienlaikus MUDINA Komisiju mācīties no pieredzes, kas gūta, kohēzijas politikai reaģējot uz nesenajām krīzēm, lai racionalizētu pašreizējos ārkārtas instrumentus un nodrošinātu to lielāku efektivitāti;

Kohēzijas politikas pārvaldība

24. UZSVER, ka dalītai pārvaldībai arī turpmāk jābūt kohēzijas politikas īstenošanas metodei;

25. ATGĀDINA, cik svarīga ir daudzlīmeņu pārvaldība, kas ļauj veikt efektīvus intervences pasākumus visatbilstošākajos teritoriālajos līmeņos katrā dalībvalstī, vienlaikus stiprinot kopīgas atbildības sajūtu. Daudzlīmeņu pārvaldība kopā ar dalītu pārvaldību un dialogu ar partneriem gan plānošanas, gan īstenošanas posmā sekmē Līgumā noteikto politikas mērķu sasniegšanu un paredz rīcības iespējas dalībvalstīm un reģionālajām un vietējām iestādēm. Šajā sakarā AICINA Komisiju saglabāt to lomu kohēzijas politikas pārvaldībā un ES mērķu sasniegšanā, pamatojoties uz to teritoriālo potenciālu un konkrētām problēmām;
26. AICINA Komisiju nodrošināt, ka kohēzijas politikas pārvaldības modelī arvien tiek ievērots pašreizējais kompetenču sadalījums un koordinācijas sistēma starp dažādiem pārvaldības līmeņiem katrā dalībvalstī, kā arī reģionālo un vietējo pašvaldību loma politikas izstrādē, plānošanā, pārvaldībā, īstenošanā, uzraudzībā un novērtēšanā;
27. UZSVER, ka ir vajadzīgas spēcīgas iestādes, laba pārvaldība un administratīvās spējas, lai efektīvi īstenotu politiku, reformas un investīcijas, tostarp, saskaroties ar jaunām un strauji mainīgām problēmām. Tādēļ, neapdraudot dalībvalstīs pastāvošās sistēmas, AICINA Komisiju ierosināt efektīvus pasākumus, lai kohēzijas politikas ietvaros atbalstītu administratīvo un institucionālo spēju veidošanu valsts, reģionālā un vietējā līmenī;

Kohēzijas politikas efektivitāte un lietderība

28. ATGĀDINA, ka kohēzijas politika ir ilgtermiņa investīciju politika un ka kohēzijas politikas efektivitāti un lietderīgumu var uzlabot, koncentrējoties uz rezultātiem. ATZĪST, ka kohēzijas politika varētu veicināt reformas, kas ir būtiskas attiecībā uz kohēzijas politikas mērķiem un atbilst Savienības prioritātēm, vienlaikus ievērojot dalībvalstu prioritātes; UZSVER, ka, nosakot investīcijas un reformas, būtu jāievēro kohēzijas politikas pamatprincipi un mērķi;

29. AICINA Komisiju izpētīt iespējas attiecībā uz pieeju, kas ir vairāk balstīta uz sniegumu, pamatojoties uz pieredzi, kas gūta no finansējuma, kurš nav saistīts ar izmaksām, un vienkāršotu izmaksu iespējām, kā arī pamatojoties uz pieredzi, kas gūta no esošajiem modeļiem, un pienācīgi ņemot vērā pieejamos uz sniegumu balstīto sistēmu novērtējumus un revīzijas, tostarp tos, kurus veikusi Eiropas Revīzijas palāta. NORĀDA, ka, ieviešot pieeju, kas ir vairāk balstīta uz sniegumu, būs vajadzīga elastīgāka – tostarp attiecībā uz plānošanu – un pielāgotāka pieeja, kurā ņemtas vērā konkrētas teritoriālās vajadzības un problēmas;
30. AICINA, saglabājot kohēzijas politikas pamatus un pamatprincipus, turpināt administratīvā sloga vienkāršošanu un samazināšanu visos plānošanas, īstenošanas, uzraudzības, kontroles un revīzijas līmeņos, kā arī visos to posmos; vienlaikus AICINA Komisiju ierosināt vienotākus kohēzijas politikas fondu īstenošanas noteikumus, lai izvairītos no līdzekļu papildu palielināšanas un mazinātu atbalsta sadrumstalotību; UZSVER arī to, cik svarīgi ir vienkāršot ES valsts atbalsta noteikumus un nodrošināt to lielāku saskaņotību visos ES instrumentos, tostarp kohēzijas politikā, un vienkāršot publiskā iepirkuma procedūras, vienlaikus nodrošinot vienlīdzīgus konkurences apstākļus un godīgu konkurenci vienotajā tirgū;
31. ATGĀDINA, ka kontroles un revīzijas ir jāsaskaņo un jāsamēro, kā arī jāpagarina vienotas revīzijas principa piemērošana, vienlaikus visos līmeņos saglabājot augstus krāpšanas un korupcijas novēršanas un apkarošanas standartus;
32. AICINA Komisiju padarīt kohēzijas politiku vairāk vērstu uz rezultātiem, jo īpaši turpmākās politikas satvara izstrādē izmantot uz pierādījumiem balstītu pieeju un turpināt attīstīt un vienkāršot vispāratzītās uzraudzības un novērtēšanas sistēmas, lai novērtētu, kā investīcijas un reformas sasniedz stratēģiskos mērķus, stiprinātu rīkus, kuru mērķis ir izvērtēt politikas pasākumu iespējamo un reālo ietekmi, kā arī turpinātu politikas sagatavošanā un izvērtēšanā iekļaut teritoriālās ietekmes novērtējumus;

* * *

33. CER, ka Komisija iepazīstinās ar rezultātiem, kas gūti politikas pārskatā par turpmāko paplašināšanos ietekmi uz kohēzijas politiku;
 34. SAGAIDA, ka iespējami drīz 2025. gadā tiks saņemti priekšlikumi nākamajai kohēzijas politikas tiesību aktu paketei, lai nodrošinātu ātras sarunas un savlaicīgu un netraucētu tās īstenošanas uzsākšanu.
-